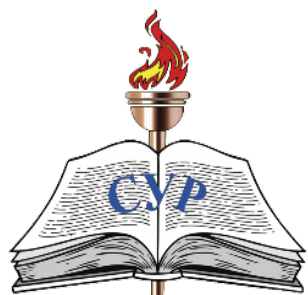

Засуджуємо звірства російської федерації над мирним українським народом!

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXVI-й РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 11-12/ ЧЕРВЕНЬ 2026 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

Голова СУР привітав юних українців Румунії зі святом дитинства

Міжнародний день захисту дітей щороку нагадує нам про те, що в основі всіх наших зусиль, кожного проєкту, який ми реалізуємо, і кожного рішення, яке ухвалюємо, перебувають найважливіші цінності та фундаментальні засади розвитку суспільства, а отже й української громади, – наші діти. Вони є не лише радістю, надією та світлом сьогодення, а й запорукою гідного, стабільного та процвітаючого майбутнього.

Одним із найважливіших пріоритетів як для мене особисто, так і для Союзу українців Румунії залишається незмінна підтримка виховання, освіти та всебічного розвитку молодого покоління. Саме молодь забезпечить спадкоємність нашої мовної, культурної та духовної ідентичності, саме вона продовжить плекати наші традиції та творитиме майбутнє української громади. Тому ми постійно вдосконалюємо механізми підтримки, прагнучи створити для дітей середовище, в якому вони зможуть гармонійно розвиватися, здобувати знання, зміцнювати віру у власні сили та залишатися тісно пов'язаними зі своїм корінням та цінностями.

Як і в попередні роки, Союз українців Румунії організовує з нагоди цього свята численні культурні, освітні, творчі, спортивні та розважальні заходи для дітей у приміщеннях наших філій і місцевих організацій по всій країні. Ці події доповнюють постійну та конкретну підтримку, яку ми надаємо молодому поколінню протягом усього року, реалізуючи масштабні освітні програми та здійснюючи суттєві інвестиції в освітню сферу.

Ми залишаємося надійним партнером у справі підвищення якості освіти та успішності учнів, забезпечуючи фінансову підтримку для оснащення й модернізації навчальних закладів, придбання шкільного приладдя та сучасного навчального обладнання, організації конкурсів, національних олімпіад і культурно-освітніх заходів. Ми також відзначаємо та заохочуємо високі досягнення учнів, підтримуємо проведення численних навчальних стажувань, творчих таборів, тематичних екскурсій та програм особистісного розвитку.

Водночас ми постійно реалізуємо освітні проєкти, спрямовані на популяризацію української мови, історії та культури, а також надаємо вагомому логістичну підтримку, покриваючи витрати на проїзд і проживання для українських школярів, які навчаються далеко від місця проживання.

Майбутнє нашої спільноти, безперечно, перебуває в руках наших дітей. Саме тому Союз українців Румунії й надалі докладатиме всіх зусиль для того, щоб підтримувати, заохочувати та супроводжувати їх на кожному етапі шляху до знань, самореалізації та успіху.

Дорогі діти!

Щиро вітаю вас із Міжнародним днем захисту дітей! Насолоджуйтеся кожною миттю дитинства, його щирістю, безтурботністю та неповторною красою. Бережіть любов своїх родин, цінуйте дружбу, яку сьогодні будуєте, сміливо мрійте та впевнено крокуйте до своїх цілей. Зростаєте здоровими, щасливими, допитливими та завжди пишіться своєю українською ідентичністю!

Голова Союзу українців Румунії,
Депутат Микола-Мирослав ПЕТРЕЦЬКИЙ

BSDA 2026 у Бухаресті: нові технології та участь українських компаній

У Бухаресті 13-15 травня відбулася виставка Black Sea Defense and Aerospace (BSDA) – провідний міжнародний форум оборонної та аерокосмічної галузей у Чорноморському регіоні. Захід традиційно об'єднав ключових гравців сектору безпеки, оборони та військових технологій, виступаючи платформою для демонстрації інновацій, налагодження партнерств і обговорення стратегічних викликів.

Цьогорічна виставка стала наймасштабнішою за всю історію проведення: понад 550 компаній із 36 країн представили свої розробки, а кількість відвідувачів перевищила 30 000 осіб. Серед них – понад 350 високопосадовців, військових і представників бізнесу з Румунії та інших держав, в тому числі України.

Особливістю BSDA 2026 став чіткий акцент на новітніх технологіях ведення війни. Якщо попередні виставки фокусувалися переважно на артилерійських системах і наземних платформах, то цього року ключову роль відіграють автономні системи. Понад 100 компаній презентували рішення у сфері безпілотних літальних апаратів, протидронових технологій та застосування штучного інтелекту в обороні. Це відображає глобальну трансформацію військових підходів, де швидкість, автономність і цифрова інтеграція стають визначальними факторами.

Український вимір: від бойового досвіду до спільного виробництва

На цьому тлі особливої уваги заслуговує участь українських компаній, які презентували свої розробки поруч із провідними світовими виробниками оборонної техніки. Їхня присутність мала не лише демонстраційний характер, а й відображає глибші процеси інтеграції українського оборонного сектору в європейський простір.

Українські розробники зосереджені передусім на технологіях, ефективність яких уже доведена в реальних бойових умовах. Йдеться про безпілотні системи різного типу, рішення у сфері радіоелектронної боротьби та засоби протидії ворожим дронам. Висока адаптивність цих технологій, швидкість їх модернізації та відносна економічна ефективність роблять їх особливо привабливими для партнерів у Європі, США та на Близькому Сході.

Справжньою зіркою виставки став український безпілотник P1SUN, який викликав значний інтерес серед представників оборонної галузі, військових експертів та міжнародних партнерів. Дрон привернув увагу завдяки поєднанню сучасних технологічних рішень, високої маневровості та ефективності, підтвердженої в умовах сучасної війни. Фахівці відзначали його адаптивність до різних бойових завдань, а також здатність швидко інтегрувати нові технологічні модулі залежно від потреб фронту. Саме такі розробки сьогодні формують репутацію України як одного з найдинамічніших центрів військових інновацій у Європі.

Водночас участь України у BSDA 2026 виходить за межі презентації окремої продукції. Вона вписується у ширший контекст стратегічного співробітництва з Румунією. Зокрема,

дві країни працюють над запуском спільних проєктів із виробництва безпілотників із фінансуванням в межах програми Європейського Союзу SAFE.

Ця ініціатива передбачає локалізацію виробництва дронів на території Румунії у тісній співпраці з українськими компаніями. Йдеться не лише про перенесення виробничих потужностей, а й про передачу технологій, спільну розробку рішень та створення постійного інноваційного циклу. Такий підхід дозволяє поєднати український практичний досвід із виробничими та фінансовими можливостями Європейського Союзу.

У стратегічному вимірі це відкриває новий етап партнерства. Румунія отримує можливість посилити власну оборонну промисловість і стати регіональним центром виробництва сучасних безпілотних систем. Україна, зі свого боку, інтегрується в європейські оборонні ланцюги створення вартості та закріплює за собою роль постачальника інновацій і бойового досвіду.

Не менш важливим є і безпековий аспект. Розвиток спільних виробництв та технологій сприяє зміцненню обороноздатності всього Чорноморського регіону, який залишається одним із ключових напрямків геополітичної напруги в Європі.

Румунія та Україна поглиблюють співпрацю у сфері оборони та протидії дронам

13 травня у столиці Румунії відбувся саміт Бухарестської дев'ятки, почесним гостем якого став Президент України Володимир Зеленський. Під час заходу він наголосив, що партнерство з Румунією є надзвичайно важливим для України, а також повідомив, що найближчим часом може бути підготовлена двостороння угода щодо співпраці у сфері захисту від дронів.

«Ми допоможемо зі свого боку. Наприклад, сьогодні ми підписали угоду з президентом Литви щодо дронів. Ми вже реалізували подібні домовленості на Близькому Сході та підписали угоди з кількома європейськими країнами, які готові до такої співпраці. Вважаю, що ми обов'язково зробимо це і з румунською стороною – ми вже працюємо над цим. Передусім йдеться про нашу експертизу та досвідчених фахівців, яких ми направляємо до різних країн. Тобто про ноу-хау в оборонній сфері. Це те, що ми маємо, і ми готові ділитися цим досвідом. Думаю, документ буде готовий найближчим часом, і ми зробимо все можливе для ефективної співпраці», – заявив український лідер.

Президент Румунії Нікушор Дан під час відвідування виставки Black Sea Defense and Aerospace підкреслив, що інвестиції у сферу оборони стали одним із головних пріоритетів держави. За його словами, «лише забезпечуючи мир, наші суспільства можуть залишатися вільними та процвітати в майбутньому».

Він також уточнив деталі майбутньої співпраці між Румунією та Україною у сфері дронів і протидії їм.

«Йдеться фактично про два взаємопов'язані, але не тотожні напрями. Перший – це включення до програми SAFE компонента виробництва дронів у Румунії. У цьому випадку фінансування здійснюватиметься через SAFE, а відповідні документи, як і в інших проєктах, мають бути підписані до 31 травня. Другий напрям – це створення ширших рамок співпраці у сфері дронів, включно із системами протидії дронам. Тут технічні консультації ще тривають, і, на мою думку, процес буде завершено протягом одного-трьох місяців. Йдеться про партнерство, яке було піднесене до стратегічного рівня під час візиту Президента України до Румунії у березні, і яке відкриває можливості для значно гнучкішої співпраці в усьому спектрі технологій, пов'язаних із дронами», – зазначив Президент Румунії.

Трикутник Польща-Румунія-Україна

У межах 10-ї міжнародної виставки Black Sea Defence & Aerospace, що відбулася в Бухаресті, пройшов круглий стіл «Стратегічний діалог Румунія – Польща – Україна: зміцнення східного флангу – промисловість, стримування та відбудова» присвячений поглибленню тристоронньої співпраці між Румунією, Польщею та Україною у сфері безпеки та оборонної промисловості.

Під час обговорень т.в.о. міністра національної оборони Румунії Радун Міруце наголосив на важливості поглиблення співпраці між Румунією, Польщею та Україною в умовах нинішніх безпекових викликів, спричинених наслідками збройної агресії Російської Федерації проти України.

«Безпека України безпосередньо пов'язана з безпекою всього європейського простору, і Румунія твердо підтримує суверенітет, незалежність та територіальну цілісність української держави», – заявив Радун Міруце.

Міністр також підкреслив роль Румунії та Польщі як ключових опор стабільності й безпеки на Східному фланзі НАТО. За його словами, особливого значення набувають заходи зі зміцнення стримування та оборони, зокрема посилення пильності й координації в межах Альянсу на всьому просторі від Балтійського до Чорного моря.

Окрему увагу Радун Міруце приділив необхідності розвитку співпраці у сфері оборонної промисловості, технологій подвійного призначення, військової мобільності та стратегічної інфраструктури. Він наголосив, що «сучасне стримування ґрунтується не лише на військових можливостях, а й на промисловій, технологічній та економічній стійкості».

Учасники дискусії наголосили, що трикутник Бухарест–Варшава–Київ має стати не лише інструментом захисту східного кордону Європи, а й основою для формування майбутньої архітектури європейської промислової та економічної безпеки. На тлі безпрецедентних викликів для Східного флангу Європи регіон переживає наймасштабніші трансформації за останні десятиліття.

Василь КАПТАРУ
(www.rri.ro)

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Зустріч українських парламентарів із громадою українців у Бухаресті

У середу, 3 червня, у центральному приміщенні Союзу українців Румунії в Бухаресті відбулася зустріч представників української громади з делегацією Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва, яка перебувала з офіційним візитом у Румунії.

Відкриваючи зустріч, голова Союзу українців Румунії привітав членів української делегації та подякував їм за увагу до української громади Румунії й готовність до безпосереднього діалогу з її представниками. Він представив гостей зустрічі: голову Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва Олександра Мережку, народних депутаток України Ірину Геращенко, Мар'яну Безуглу та Марію Іонову.

Під час виступу було представлено діяльність Союзу українців Румунії – єдиної організації української меншини, представленої в Парламенті Румунії. Було наголошено, що СУР має розгалужену структуру повітових філій та місцевих організацій та об'єднує понад тисячу активних членів керівних органів. Практично в усіх населених пунктах Румунії, де проживають українці, діють місцеві організації СУР.

Особливу увагу було приділено діяльності СУР у сферах культури, освіти, видавничої справи та громадського життя. Було підкреслено, що українська громада Румунії є третьою за чисельністю національною меншиною країни, а результати останнього перепису населення свідчать про один із найнижчих рівнів демографічного скорочення серед національних меншин. Це, зокрема, є результатом системної роботи із збереження української мови, культури та національної ідентичності.

Голова Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва

Олександр Мережка наголосив, що зустріч з українською громадою Румунії є одним із пріоритетних пунктів програми візиту. Він підкреслив, що питання закордонних українців належать до компетенції комітету, а перший офіційний закордонний візит його складу саме до Румунії свідчить про особливе значення румунсько-українських відносин.

Український парламентар подякував громаді за підтримку України в умовах війни та наголосив на важливості постійного діалогу між Україною та закордонними українцями.

Він запевнив, що Верховна Рада України готова й надалі підтримувати українські громади за кордоном та враховувати їхні пропозиції у своїй роботі.

Ірина Геращенко висловила вдячність українцям Румунії за збереження національної ідентичності, мови та культури. Вона підкреслила, що для українців, які перебувають далеко від Батьківщини, надзвичайно важливо чути рідну мову та бачити, як наступні покоління

продовжують плекати українські традиції. Народна депутатка також звернула увагу на важливість підтримки України на міжнародному рівні в умовах російської агресії та наголосила на необхідності збереження уваги міжнародної спільноти до подій в Україні.

Мар'яна Безугла подякувала Союзу українців Румунії за підтримку громадян України, які прибули до Румунії після початку повномасштабного вторгнення, та відзначила роль спільноти у збереженні єдності українців за кордоном. Вона наголосила на важливості сучасних форм комунікації та відкритого діалогу між громадою і представниками української влади.

Марія Іонова підкреслила важливість захисту та популяризації української мови у світі. Вона зазначила, що українська мова сьогодні є не лише елементом національної ідентичності, а й важливим чинником національної безпеки. Народна депутатка закликала й надалі передавати українську мову та культурні традиції молодому поколінню.

Під час зустрічі представники Союзу українців Румунії представили широкий спектр культурних та освітніх проєктів, які реалізуються організацією. Заступник голови СУР та голова Бухарестської філії Михайло Трайста

розповів про активну культурну діяльність Союзу, який щороку організовує сотні заходів, присвячених українській історії, літературі, освіті, мові, мистецтву та народним традиціям.

Було наголошено на важливості проведення олімпіад з української мови та літератури, конкурсів читання української поезії, фестивалів юних талантів, літніх таборів та наукових конференцій. Особливу увагу приділено співпраці з ВНЗ України, зокрема Чернівецьким, Ужгородським та Львівським національними університетами.

(Продовження на 4 стор.)

Нове партнерство медичних університетів Румунії та України

Тиргу-Муреський університет медицини, фармації, науки та технологій імені Джорджа Еміля Паладе зробив важливий крок у розвитку міжнародної академічної співпраці, підписавши Меморандум про взаєморозуміння з одним із найавторитетніших медичних вишів України – Національним медичним університетом імені О.О. Богомольця в Києві.

Угода відкриває нові перспективи для співпраці у сфері медичної освіти, науки та клінічної практики. Документ передбачає реалізацію програм академічної мобільності для студентів і викладачів, проведення спільних наукових досліджень, професійних стажувань та обмін досвідом у галузі сучасної медицини. Особлива увага приділятиметься розвитку практичних навичок, інтеграції європейських медичних методик і підготовці висококваліфікованих фахівців.

Про підписання меморандуму повідомив ректор Тиргу-Муреського університету, професор, доктор Леонард Азамфірей. За його словами, угоду було укладено спільно з ректором Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, професором Юрієм Кучином.

Леонард Азамфірей підкреслив, що київський університет є одним із найважливіших медичних навчальних закладів України, історія якого бере початок ще у 1841 році. Сьогодні в ньому навчається близько де-

праця стає також формою солідарності, довіри та підтримки освіти, науки й майбутнього. Університети мають обов'язок будувати мости там, де історія зводить стіни», – зазначив Леонард Азамфірей.

За його словами, меморандум підтверджує переконання, що академічні цінності, міжнародна співпраця та сила науки залишаються важливішими за будь-які кризи.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця в Києві є одним із найстаріших і найпрестижніших медичних університетів України. Він носить ім'я видатного вченого-фізіопатолога Олександра Богомольця та користується міжнародним визнанням,

зокрема з боку Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Підписання меморандуму стало ще одним свідченням того, що академічна співпраця між Румунією та Україною продовжує активно розвиватися, відкриваючи нові можливості для студентів, науковців та медичної спільноти обох країн.

Василь КАПТАРУ

Зустріч українських парламентарів із громадою українців у Бухаресті

(Закінчення. Поч. на 3 стор.)

Учасники зустрічі також обговорили розвиток українського театрального мистецтва в Румунії, діяльність творчих колективів та перекладацькі проекти, спрямовані на популяризацію сучасної української літератури серед румунських читачів. Було підкреслено, що останніми роками значно зріс інтерес румунських видавництв та культурних інституцій до української літератури й культури.

Головний редактор видання «Вільне слово» Василь Каптару представив видавничу діяльність Союзу українців Румунії. Він зазначив, що СУР регулярно видає сім періодичних видань українською та румунською мовами, а також реалізує численні книжкові проекти. Усі видання доступні як у друкованому, так і в електронному форматі.

Доцент Бухарестського університету, докторка наук Альона Біволару розповіла про розвиток україністики в румунських універси-

тетах та про важливість щорічної Наради вчителів української мови та літератури в Румунії, яка стала важливою платформою для професійного розвитку педагогів, обміну досвідом та зміцнення співпраці між освітніми закладами Румунії, України та Республіки Молдова.

Під час дискусій учасники обговорили перспективи подальшого розвитку української освіти в Румунії, можливість організації міжнародних освітніх проектів, розширення культурного співробітництва та зміцнення зв'язків між українськими громадами різних країн.

Зустріч пройшла у теплій, відкритій та конструктивній атмосфері й стала важливою нагодою для обміну думками щодо актуальних викликів та перспектив розвитку української громади в Румунії. Учасники підтвердили спільну зацікавленість у поглибленні співпраці та зміцненні зв'язків між Україною та українською громадою Румунії.

Василь КАПТАРУ

СУР сприяє розвитку партнерства між Тіміським повітом та Чернівецькою областю

2 червня 2026 року в Тімішоарі відбулася міжнародна конференція «Захист демократичної стійкості в епоху дезінформації», організована в рамках Форуму регіонів 2026 Асамблеї європейських регіонів за підтримки Тіміської повітової ради.

У заході взяли участь представники місцевої та регіональної влади, європейських інституцій, наукових кіл та організацій, які працюють у сфері протидії дезінформації та зміцнення демократичної стійкості. Серед учасників були голова Тіміської повітової ради Альфред-Роберт Сімоніс, префект Тіміського повіту Корнелія-Елена Міклеу, президент Асамблеї європейських регіонів та депутат Європейського парламенту Лукас Мандл, представники Європейського комітету регіонів і Ради Європи, а також делегація Чернівецької області України.

У рамках конференції відбулася робоча зустріч між керівництвом Тіміської повітової ради, представниками Союзу українців Румунії та делегацією Чернівецької обласної військової адміністрації на чолі з головою Чернівецької ОВА Русланом Осипенком. Головну увагу під час зустрічі було приділено розвитку партнерства між Чернівецькою областю та Тіміським повітом, офіційно започаткованого у листопаді 2025 року. Важливо, що укладенню цієї угоди значною мірою сприяв Союз українців Румунії, який виступив платформою для діалогу між двома регіонами та продовжує відігравати активну роль у реалізації спільних проєктів. Документ був урочисто підписаний у Парламенті Румунії на спеціальному заході з нагоди 35-річчя Союзу українців Румунії. Угода стала важливим кроком у зміцненні інституційних зв'язків між сторонами та створила основу для реалізації спільних освітніх, культурних і гуманітарних проєктів.

Голова Тіміської повітової ради Альфред-Роберт Сімоніс підтвердив готовність до подальшого поглиблення співпраці та реалізації нових ініціатив на підтримку українських громадян, які постраждали внаслідок війни. Одним із конкретних напрямків співробітництва може стати організація в повіті Тіміш освітніх і реабілітаційних програм для українських дітей, які потребують оздоровлення та психологічної підтримки.

Під час окремої двосторонньої зустрічі Руслан Осипенко подякував румунській стороні за підтримку України та українських громадян, які знайшли прихисток у Тіміському повіті після початку повномасштабної війни. Він наголосив, що головною метою нинішніх переговорів є напрацювання конкретної дорожньої карти співпраці між двома регіонами.

Сторони обговорили перспективи реалізації спільних проєктів у сферах економіки, інфраструктури, туризму, освіти та міжнародного співробітництва. Окреме місце в дискусіях посіла Карпатська інтеграційна ініціатива, покликана об'єднати карпатські регіони навколо спільних проєктів розвитку та європейської інтеграції. Голова Чернівецької ОВА представив бачення цієї ініціативи та запросив Тіміський повіт долучитися до її реалізації.

У зустрічі також взяла участь голова Тіміської філії Союзу українців Румунії Марія Сабо-Кондрей, яка ознайомила присутніх з освітніми та культурними проєктами, що реалізуються організацією на підтримку української громади та громадян України, які знайшли прихисток у Румунії. Особливу увагу вона приділила діяльності українського відділення при Дитячому садку з подовженим днем № 29 у Тімішоарі. Цей проєкт сприяє інтеграції дітей з України в нове середовище, водночас допомагаючи їм зберігати рідну мову, культурну спадщину та національну ідентичність.

Марія Сабо-Кондрей подякувала Тіміській повітській раді за постійну підтримку проєктів української громади та запевнила, що Союз українців Румунії й надалі залишатиметься надійним партнером у розвитку спільних румунсько-українських ініціатив.

За підсумками зустрічі сторони підтвердили готовність до подальшого розвитку співпраці та перетворення існуючих домовленостей на конкретні результати для громад Чернівецької області та Тіміського повіту. Водночас було відзначено важливу роль Союзу українців Румунії як посередника, партнера та рушійної сили у зміцненні зв'язків між двома регіонами і розвитку румунсько-українського співробітництва на місцевому та регіональному рівнях.

Тіміська філія СУР

У Сучаві відбувся 16-й Національний конкурс «Історія та традиції українців Румунії»

Наприкінці травня місто Сучава стало осередком української культури в Румунії, адже тут проходив 16-й Національний конкурс «Історія та традиції українців Румунії» – престижний освітньо-культурний захід, організований Союзом українців Румунії у співпраці з Міністерством освіти Румунії та включений до офіційного календаря національних шкільних конкурсів.

І цього року конкурс гостинно приймала Сучавська філія Союзу українців Румунії спільно з Національним коледжем імені Міхая Емінеску. Захід об'єднав майже 150 учнів із семи повітів країни – Сучавського, Ботошанського, Марамуреського, Сату-Марського, Арадського, Караш-Северінського та Тіміського. Молоді учасники продемонстрували не лише ґрунтовні знання з історії та культури українців Румунії, а й щирі любов до рідних традицій, мови та народного мистецтва.

Конкурс – справжнє свято українського духу, знань і традицій, уже шістнадцять років поспіль залишається важливою платформою для підтримки української освіти, зміцнення національної ідентичності та виховання молодого покоління у дусі поваги до свого коріння. Особливо зворушливими стали виступи учнів у секціях, присвячених народним звичаям і традиційному вбранню. Саме тут оживали давні обряди, родинні звичаї та багатство української культурної спадщини, яку діти дбайливо переймають від своїх батьків і дідів.

На урочистому відкритті були присутні представники влади, освітньої сфери, духовенства та української громади. Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький у своєму виступі наголосив на важливості таких заходів для збереження культурної спадщини та розвитку освіти рідною мовою. Він підкреслив, що Румунія є прикладом відповідального ставлення до захисту прав національних меншин, а Союз українців Румунії послідовно підтримує освітні та культурні проекти, спрямовані на зміцнення української громади.

Особливу увагу депутат звернув на високий рівень підготовки конкурсантів. За його словами, сучасна молодь демонструє глибокі знання, відповідальність, серйозне ставлення до навчання та щире зацікавлення історією свого народу. Він зазначив, що сам факт виходу на національний етап уже є великим досягненням, адже конкуренція щороку стає дедалі сильнішою.

Водночас Микола-Мирослав Петрецький висловив щирі вдячність педагогам, які стоять за успіхами учнів. Саме завдяки невтомній праці вчителів, їхній відданості професії, терпінню та любові до дітей українська освіта в Румунії продовжує розвиватися та зміцнюватися. Голова СУР наголосив, що праця педагога є надзвичайно відповідальною місією, адже саме вчителі разом із родиною формують світогляд молодого покоління та передають йому духовні цінності свого

народу.

Окремі слова подяки були адресовані організаторам конкурсу – шкільному інспектору з питань української меншини Іллі Саучуку,

Даніелю Гренчуку та Лучії Мігок, а також усім команді педагогів, які доклали значних зусиль для бездоганного проведення заходу.

Варто підкреслити, що конкурс, започаткований у 2008 році професоркою Лучією Мігок, став важливою традицією української громади Румунії. Сьогодні він не лише відкриває нові таланти, а й формує покоління молодих людей, які усвідомлюють цінність свого походження, шанують рідну мову та зберігають духовний зв'язок із предками.

Під час церемонії нагородження були відзначені найкращі учні, які своєю відданістю національним цінностям роблять вагомий внесок у збереження української культурної спадщини в Румунії. Учасники конкурсу вкотре довели, що українські традиції живуть, розвиваються й передаються далі – через знання, творчість, пам'ять і любов до свого народу.

На завершення голова Союзу українців Румунії запевнив, що СУР і надалі залишатиметься надійним партнером освітньої системи, підтримуючи навчання українською мовою та всі ініціативи, спрямовані на збереження національної ідентичності. Адже саме молоде покоління є запорукою майбутнього української громади в Румунії, а збереження традицій – це не лише шана до минулого, а й міцний фундамент для майбутнього.

Результати Національного конкурсу «Історія та традиції українців», 16-й випуск:

РОЗДІЛ

«ПРЕЗЕНТАЦІЯ ЗВИЧАЮ»

Гімназійна школа

1-е місце – Гурт «Палтінські гуцули», Ватра-Молдовіцька гімназійна школа, Сучавський повіт, вчителька Константіна Бурсук;

2-е місце – Гурт з Келінешть Купаренку, Шербівська гімназійна школа, Сучавський повіт, вчителька Лоредана Миндріштяну;

3-тє місце – Гурт «Молоді Гуцули», Вишівсько-Долинська гімназійна школа, Марамуреський повіт, вчителька Міхаела Руснак;

3-тє місце – Драмич Теодора Елена, 6-й клас, Ватра-Молдовіцька гімназійна школа, Сучавський повіт, вчитель Ілля Саучук.

Ліцей

1-е місце – Гурт «Ластівка», Сігету-Мармацький педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, Марамуреський повіт, вчителька Тамара Сікоє;

2-е місце – Іванович Паула, 10-й клас, Сучавський Національний коледж ім. Міхая Емінеску, Сучавський повіт, вчителька Делія Мартіняк;

2-е місце – Гурт із Лугожа, Лугозький теоретичний ліцей ім. Юлії Гасдеу, Тіміський повіт, вчителька Віолета Манзур;

3-тє місце – Інструментальний дует, Радівецький технічний коледж ім. Короля Фердинанда I-го, Сучавський повіт, вчителька Кармен Касойнік.

(Продовження на 7 стор.)

Делія МАРТІНЯК

директорці коледжу Сільвії Коріні-Нуцу, заступниці директорки Анамарії Попеску, координаторці проекту Делії Мартіняк, інспекторам

У Сучаві відбувся 16-й Національний конкурс «Історія та традиції українців Румунії»

(Закінчення. Поч. на 6 стор.)

РОЗДІЛ «ПРЕЗЕНТАЦІЯ НАРОДНОГО ВБРАННЯ»

Гімназійна школа

1-е місце – Чорней Даніель, 5-й клас, Гімназійна школа імені Йона Афлорей, Ізвореле Сучевей Сучавського повіту, вчителька Джета Добранскі;

2-е місце – Анеч Ірина, 6-й клас, Ватра-Молдовіцька гімназійна школа, Сучавський повіт, вчителька Константіна Бурсук;

3-тє місце – Облеснюк Іоана, 7-й клас, Технологічний ліцей ім. Василя Кочі, Молдовіца Сечавського повіту, вчителька Черасела Чорней;

Відзнака Анеч Касян, 6-й клас, Ватра-Молдовіцька гімназійна школа, Сучавський повіт, вчителька Константіна Бурсук; Відзнака – Стремчук Анамарія, 7-й клас, Шербівецька гімназійна школа, Сучавський повіт, вчителька Аліна Мазуряк.

Відзнака – Гетеш Анна-Мара, 7-й клас, Бродинська гімназійна школа, Сучавський повіт, вчителька Віоріка Коняк;

Відзнака – Гарасемюк Андрея, 7-й клас, Ілемська гімназійна школа, Сучавський повіт, вчитель Миколай Шутак.

Ліцей

1-е місце – Ганціг Амалія Делія та Кліпей Олександра, 11-й клас, Сігету-Мармацький педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка, Мара-муреський повіт, вчителька Лариса Матічук;

2-е місце – Креженовські Даніела, 12-й клас, Сіретський технічний коледж ім. Лацку Воде, Сучавський повіт, вчителька Антонета Крайнічук;

3-тє місце – Векару Еріка Марія, 10-й клас, Сіретський технічний коледж ім. Лацку Воде, Сучавський повіт, вчителька Антонета Крайнічук;

Відзнака – Григоричук Цезаріна, 9-й клас, Сіретський технічний коледж ім. Лацку Воде, Сучавський повіт, вчителька Антонета Крайнічук.

РОЗДІЛ «ЕСЕ»

Гімназійна школа та ліцей

1-е місце – Дорубець Валентин, 7-й клас, Бродинська гімназійна школа, Сучавський повіт, вчителька Віоріка Коняк;

2-е місце Бача Алексія Сара, 6-й клас, Вишня-Рівнянська гімназійна школа, Марамуреський повіт, вчителька Юліана Бабота;

3-тє місце – Козарюк Олександр, 9-й клас, Сіретський технічний коледж ім. Лацку Воде, Сучавський повіт, вчителька Антонета Крайнічук

Відзнака – Нежнек Делія, 8-й клас, Балківецька гімназійна школа, Сучавський повіт, вчителька Анка-Маріана Штюбяну;

Відзнака – Чуверка Валентина, 7-й клас, Ватра-Молдовіцька гімназійна школа, Сучавський повіт, вчитель Ілля Саучук;

Відзнака – Кристя Анішоара, 10-й клас, Лугозький теоретичний ліцей ім. Юлії Гасдеу, Тіміський повіт, вчителька Віолета Манзур;

Відзнака – Попович Павло Іван, 8-й клас, Корнуцельська гімназійна школа, Караш-Северінський повіт, вчитель Михайло Бобік.

РОЗДІЛ «ФОТОГРАФІЯ»

Гімназійна школа та ліцей

1-е місце – Найда Юстіна, 9-й клас, Сучавський Національний коледж ім. Міхая Емінеску, Сучавський повіт, вчителька Делія Мартіняк;

2-е місце – Штефан Б'янка Адіна, 11-й клас, Лугозький теоретичний ліцей ім. Юлії Гасдеу, Тіміський повіт, вчителька Віолета Манзур;

3-тє місце – Деніла Беатріс, 5-й клас, Сакуська гімназійна школа, Караш-Северінський повіт, вчителька Лівія Бобік.

Відзнака – Дутчак Ніколета, 8-й клас, Ілемська гімназійна школа, Сучавський повіт, вчитель Андрея Франковські;

Відзнака – Логош Міхай, 7-й клас, Тирновська гімназійна школа, Караш-Северінський повіт, вчителька Анна Ганциг;

Відзнака – Кліпей Рут, 6-й клас, Мікулська гімназійна школа ім. Геллерта Шандора, Сату-Макрський повіт, вчителька Адріана Бежера Горват.

Свято традицій, музики та міжетнічної гармонії у Негостині

Під звуки народної музики, у розмаїтті вишиванок і традиційних строїв, Негостина знову перетворилася на місце зустрічі культур, мов і поколінь. У повітрі панували тепло, щирість і відчуття єдності – ті особливі миті, коли традиції оживають у народному вбранні, пісні, танці та людському спілкуванні. Саме так у неділю, 17 травня 2026 року, у мальовничому куточку Сучавщини пройшов 29-ий Міжетнічний фестиваль «Співжиття» – свято, яке вже майже три десятиліття об'єднує людей різних національностей навколо спільних цінностей взаємоповаги, толерантності та любові до культурної спадщини.

Організаторами заходу виступили Сучавська філія Союзу українців Румунії у партнерстві з мерією громади Балківці та Негостинською місцевою організацією СУР. Фестиваль традиційно розпочався святковою ходою фольклорних колективів центральною вулицею селища. У ній взяли участь 12 творчих колективів, які представляли українську, румунську, польську, ромську, російсько-липованську та німецьку громади Сучавського повіту, а також румунську меншину з України.

На сцені фестивалю цього року виступили численні творчі колективи, кожен із яких приніс із собою неповторний колорит і частинку культурної душі своєї громади. Глядачі тепло зустрічали ансамбль «Червона Калина» із Негостини під керівництвом хореографа Александру Букі, ансамбль «Козачок» із Балківців, який очолює Петро Шойман, а також вокальний колектив «Голоси Негостини», координаторкою якого є Антонета Крайнічук.

Особливими оплесками були відзначені ансамбль «Мала Поляна» з Пояна-Мікулуй під керівництвом Агнешки Полачек, художній колектив Балківської гімназійної школи, координований Анкою Штюбяну та Лекреміоарою Григорчук, а також студентка Сучавського університету «Штефан чел Маре» Анастасія Унку – представниця румунської громади України. У фестивалі взяла участь і група Чернівецького педагогічного фахового коледжу імені Осипа Маковея під керівництвом Василя Процюка.

Яскравою частиною програми стали виступи вокального гурту «Весела душа», координаторкою якого є Крістіна Парамон, художнього колективу ромської громади з Патрауців під керівництвом Кетеліни Сімонук та Меделіни Кандрі, ансамблю «Коломийка» із Сірета, який координує Зірка Янош, німецького колективу «Фрідріх Шварц» із Сучави під керівництвом Овідіу Шварца, а також художнього колективу «Сірет», координатором якого є Богдан Попович. Кожен виступ став справжнім свідченням того, що традиції, мова та народне мистецтво залишаються живими й здатними об'єднувати людей незалежно від етнічного походження.

Водночас фестиваль мав і глибокий емоційний вимір. Захід розпочався ви-

конанням гімнів Румунії та України, після чого присутні хвилиною мовчання вшанували пам'ять 24 загиблих унаслідок жорстокого російського удару по Києву в ніч проти 14 травня. Отець Даніель Петрашук виголосив молитви благословення українською та румунською мовами, наголошуючи на важливості миру, людяності та духовної єдності.

На сцену будинку культури вийшли представники місцевої та повітової влади, освітяни, громадські діячі та лідери національних меншин. У своїх виступах вони підкреслювали, що «Співжиття» є не просто фестивалем, а живим прикладом того, як у багатонаціональному середовищі можна зберігати власну ідентичність і водночас будувати атмосферу взаєморозуміння та поваги.

Особливе місце в історії фестивалю займає його засновник – Коля Курелюк, знаний культурний діяч і колишній директор Будинку культури в селі Меріцей. Саме він у 1994 році започаткував цей фестиваль як символ дружби між етнічними громадами південної Буковини. Його мрією було створити простір, у якому народні традиції не розділятимуть людей, а навпаки – зближуватимуть їх. Завдяки його ініціативі перший фестиваль відбувся 25 травня 1994 року в громаді Дерменешти, а згодом «Співжиття» стало мандрівним святом, яке щороку приймають різні населені пункти регіону – Бродина, Ілем, Сірет, Негостина, Палтіну, Кирлібаба, Сучава та інші. Сьогодні фестиваль «Співжиття» продовжує бути символом міжетнічної гармонії та культурного багатства Буковини.

www.uur.ro

Фестиваль українського мистецтва у Тімішоарі

Тімішоара вкотре стала осередком української культури, традицій та духовної єдності. У приміщенні Тіміської філії Союзу українців Румунії 17 травня відбувся 13-й фестиваль «Творці українського народного мистецтва» – подія, яка вже давно переросла формат звичайної виставки й стала справжнім святом української ідентичності у Тіміському повіті.

Захід, організований Тіміською філією Союзу українців Румунії за ініціативи її голови Марії Сабо-Кондрей, зібрав народних майстрів, виконавців, колекціонерів традиційного мистецтва, представників української громади та численних гостей з усього повіту. У фестивалі взяли участь також члени Ради Союзу українців Румунії на чолі з головою СУР, депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким.

У своєму виступі голова СУР наголосив, що Тіміська філія є одним із найактивніших осередків українського життя в Румунії, а її діяльність стала прикладом послідовної праці задля збереження мови, культури й національної пам'яті. За

словами депутата, останні дні стали справжнім марафоном культурних заходів, організованих українською громадою повіту, що свідчить про її згуртованість, активність та щире прагнення передати духовні цінності молодому поколінню.

Особливий акцент під час фестивалю було зроблено саме на молоді – тих, хто продовжує традиції предків та формує майбутнє української

громади у Румунії. Учасники заходу неодноразово підкреслювали, що передача рідної мови, народних звичаїв, ремесел і пісні дітям та молоді є одним із найважливіших завдань Союзу українців Румунії.

Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що СУР залишається важливим об'єднавчим чинником для українців Румунії, створюючи простір, у якому традиції не лише зберігаються, а й живуть та розвиваються. Він також висловив вдячність румунській державі за постійну підтримку національних меншин та створення умов для розвитку освіти, культури й громадського життя українців.

Теплу атмосферу свята створили учасники з різних населених пунктів Тіміського повіту – Тімішоари, Дарови, Готтлоба, Лугожа, Ніцкідорфа, Штюки та Драгомірешт. Народні майстри представили вишивки, рушники, традиційний одяг, декоративні вироби та предмети народного побуту. Велике зацікавлення викликала демонстрація вишивки на швейній машині, яку провела дизайнерка Іляна Теслевич.

(Продовження на 11 стор.)

Шевченкіана Віктора Баранова (1950–2014): від дипломної «Шевченко та Емінеску» до нарису «Шевченко і ми»

(Закінчення. Поч. в попередньому числі)

Про те, що Тарас Шевченко в Україні – незаперечний національний моральний авторитет, свідчить і таке риторичне звертання Віктора Баранова в його найвідомішій поезії, що стала піснею – «Українці мої»:

Українці мої! Тож слов'яни ми з вами чи як?
Чи в «моголах» і вмерти судилось нам ще від Тараса?
Чи в могили прийдеться забрати нам наш переляк,
Що знітив нашу гідність до рівня вторинної раси?
...І тоді в мене нис крамоли відламок тупий,
Мене думка одна непокоїть на славу:
Ради кого Шевченкові йти було в Орські степи,
Ради кого ховати свій біль за солдатську халяву?

Віктор Баранов кілька разів у 1970-1990-х роках бував у Румунії, брав участь двічі в літніх курсах з румуністики в Сі-

наї, слухав лекції видатного румунського славіста й україніста Дана Хорії Мазілу, зустрічався з українськомовними письменниками Румунії, про що лишив спогади Михайло Михайлюк. А Віктор Баранов виступав як літературний критик творчості Михайлюка, зокрема, він проаналізував його роман «Міст без поруччя», зазначаючи, що література – це насамперед відкриття світу художніми засобами.

Уже чимало літ немає Віктора Баранова, однак світло його постаті, творчого доробку, як і безсмертне світло Зорі Емінеску (Віктор Баранов був одним із перекладачів цієї блискучої мініатюри Лучаферула українською мовою), осяває і нас, сучасників нинішніх буремних років.

Сергій ЛУЧКАНИН,

доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри загального мовознавства, класичної філології та неоеліністики
Навчально-наукового інституту філології
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

У КЛУЖІ ВШАНУВАЛИ ЛІТЕРАТУРНУ СПАДЩИНУ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Подія «155 років від дня народження письменника Василя С. Стефаника» пройшла 9 травня 2026 року та зібрала представників місцевої української громади різних вікових категорій. Вона відбулася на Філологічному факультеті Університету імені Бабеша-Бойої, відділі української мови та літератури, який є постійним партнером Клузької філії Союзу українців Румунії – головного організатора і спонсора таких зустрічей.

Вшанування пам'яті письменника-імпресіоніста, політика, громадського діяча, депутата Австрійського парламенту від Галичини Василя Стефаника (1871–1936) стало простором для відкриття нових граней і нових деталей у здається давно всім відомому хрестоматійному класикові української літератури. Він залишається новатором в літературі, одним із найкращих майстрів короткої прози та унікальним творцем «стислої, драматичної за змістом і глибоко ліричної за звучанням соціально-психологічної новели». Його роботи, які перекладені 20 мовами світу, вважають «вершиною красного письменства і найкращими зразками європейського експресіонізму». Його стиль письма – «коротко, сильно і страшно» за М.Горьким – залишається неперевершеним, а розповіді – й нині справляють сильне враження на читача.

Подію урочисто відкрили гімни Румунії та України, що прозвучали після вітального слова докторки-лекторки Міхаєли Гербіл. Як модератор події вона зазначила: «9 травня святкуємо День Європи і з цієї нагоди і ми, як і ви, сподіваємося, що невдовзі Україна стане членом Європейського Союзу, там де їй і належить бути». Присутні також вшанували хвилиною мовчання пам'ять загиблих у Другій світовій війні, річницю перемоги, в якій європейська спільнота відсвяткувала за день до того, 8 травня.

Наукову частину зустрічі Міхаєла Гербіл розпочала презентацією «Автобіографії» (1927) Василя Стефаника, яку він написав на прохання Івана Лизанівського – українського літературознавця, видавця та редактора – для українських читачів і літературних публікацій. У розповіді самого митця про його найдорожчі моменти із дитинства, про гіркоту перших образ під час навчання та про добрих людей і цікавих товаришів, які йому зустрілися на життєвому шляху, розкривається чутлива натура письменника. Стефаник згадує книги та особистості, які вплинули на його формування як людини і як митця, а також висловлює своє ставлення до подій епохи. Це робить цю роботу дуже цінною як для дослідників так і для широкого кола читачів, зацікавлених цим покутським митцем слова. Викладачка також зачитала передмову 2015 року до збірки творів Стефаника в якій йдеться про особливу цікавість до нього у часи війни: «Сьогодні Україна перебуває у стані неоголошеної війни із своїм східним сусідом, тому ми вирішили взяти за основу нашого видання

книгу видатного українського новеліста Василя Стефаника, яка вийшла у Львові 1942 року, під час війни». Звичайно ж, це можна в першу чергу пояснити темами зруйнованої долі, страждання простих людей від страху, втрати, розлук, яких письменник постійно торкається. Не маловажливим в цьому контексті є також спростування створеного радянськими ідеологами образу Стефаника як «оспіувача важкої долі селянства», використовуючи традиційні й зараз методи – перекручування фактів, замовчування правди, спотворення творів.

У документальній стрічці «Василь Стефаник. Нехрестоматійна версія», яку було переглянуто далі, про правдивого Стефаника-людину і Стефаника-митця говорять письменники, викладачі, дослідники і критики. До загальновідомих фактів із біографії додалися цікаві випадки із дитинства, життя учнем і студентом, із десятирічного періоду парламентської активності та останнього періоду в його житті. Мистецька спадщина Василя Стефаника розглядається відповідно до обсягу відомої на сьогодні інформації та в порівнянні з європейськими досягненнями в царині короткої прози. «Його публікації 1997 року в польському журналі «Життя» це була і для українців і поляків абсолютно нова якість. ...Враження було колосальне і на українських авторів, які почали децю наслідувати його, зокрема щодо форми, і це захопило і представників молодшої Польщі», – було відзначено професором, доктором філологічних наук Романом Піхманцем. «Але повторити Стефаника ніхто не міг. Бо він писав на високому рівні почуттєвому», – зазначив також літературний критик Євген Баран. Про вражаючі новели земляка висловився і письменник Степан Процюк, автор

художнього твору про В.Стефаника «Троянда ритуального болю»: «Його цікавили пограничні стани психіки людини, тяжкі межові випадки. Його не цікавило одноманітне селянське життя. Його цікавило, коли щось траплялося. Він вишукував в газетах такі речі. Більше того, ще Іван Франко зауважив, що селяни покутські не жили так погано матеріально, як пише про них Стефаник».

Правильно оцінити і зрозуміти тематику Стефаникових творів та його задум, на думку редакторки дитячого журналу «Дзвоник» Ольги Сенишин, допомагає усвідомлення

його м'якої натури, загостреного бачення світу, чутливого сприйняття бід і негараздів. Відтак для кращого пізнання Стефаника як особистості вона зачитала роботу «Стефаник і його творчість через призму його відношень із синами», що бере за основу особисту переписку письменника. У ній розкрито його як чуйного і турботливого батька, що не просто самовіддано опікується своїми дітьми, але й створює міцну родину, у якій діти щиро поважають та шанують свого батька-наставника. По смерті Василя Стефаника наймолодший син Юрій, будучи в еміграції, писав так: «Він (тато) був такий великий і сильний, що коли подумаю про те, що його нема, то здається мені, що Бог помер на світі. Його смерть переконала мене про те, що я мушу вмирати. А тепер чую себе так, як людина отицю втратила зір і в темноті шукає дороги...» Після відкриття цієї батьківської сторони письменника, його зусиль і старань у вихованні трьох синів по смерті дружини, його надій і сподівань у родинній площині, на думку доповідачки, новели Стефаника звучать по-іншому. Вони не здаються

більше описами злочинів і смерті, а сприймаються швидше як неприкрашена трагедія безвихідного становища, відображення гострого болю людського страждання.

На зустрічі не обійшлося і без зачитування творів Стефаника, хоча покутська говірка, якою творив автор, не є простою для сприйняття. Оповідання «Мамин синок» (1898) відтворила пані Наталя Грищенко, а коротеньку новелу «Нитка» (1926) про матір письменника – Оксану зачитала пані Ольга Сенишин. Пані Анастасія Дено продекламувала новели, що описують правдиві події: «Вовчиця» (1927) та «Дурні баби» (1929), яка присвячена політичним в'язням. Пані Міхаєла Гербіл прочитала вражаючу новелу «Сама-самісінька» (1897) про самотність, старість і безпорадність – речі банальні і водночас такі важкі.

«У Івано-Франківську ось уже 4 роки проводиться Всеукраїнський конкурс малих прозових форм імені Василя Стефаника», – розпочав свій виступ драматург Костянтин Солов'єнко, переносючи зустріч у сучасну площину.

(Продовження на 13 стор.)

Ольга СЕНИШИН

Освіта українською мовою в Румунії – приклад для діаспори усього світу

Румунська модель підтримки освіти українською мовою стала предметом міжнародного обговорення під час вебінару, організованого 13 травня Світовим Конгресом Українців спільно із Союзом українців Румунії. Онлайн-зустріч, ініційована Комісією з освіти та науки Світового Конгресу Українців, об'єднала представників української діаспори з різних країн світу, педагогів, науковців, шкільних інспекторів, а також представників освітніх установ Румунії та України.

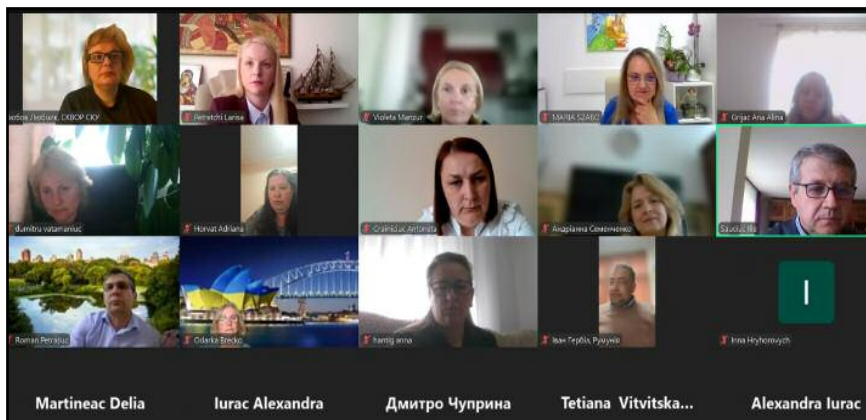
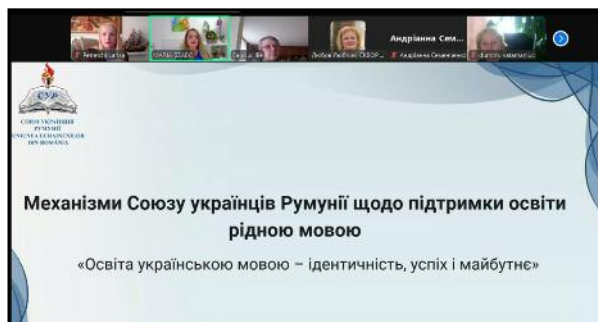
Модераторами заходу виступили голова Всесвітньої координаційної ради з питань освіти Світового Конгресу Українців Люба Любчик та голова Комісії з питань освіти та науки Союзу українців Румунії Марія Сабо-Кондрей, яка також є шкільною інспекторкою з української мови Тіміського повітового шкільного інспекторату та очолює Тіміську філію СУР.

Учасники вебінару мали нагоду детально ознайомитися з румунською системою підтримки освіти українською мовою, яка сьогодні вважається однією з найуспішніших моделей збереження національної ідентичності української громади за межами України.

Першу тему заходу – «Законодавча основа та державна стратегія», представив Ілля Саучук, секретар Комісії з освіти та науки СУР та інспектор з української мови у Сучавському повіті та голова філії СУР у цьому регіоні. У своїй доповіді він окреслив законодавчі механізми, закріплені Конституцією Румунії та політикою Міністерства освіти, які забезпечують право на навчання рідною мовою для національних меншин.

Про важливу роль Союзу українців Румунії у підтримці української освіти говорила Марія Сабо-Кондрей. Вона наголосила, що СУР послідовно працює над збереженням культурної

ідентичності, підтримкою української мови та передачею національних традицій молодому поколінню. За її словами, ефективна співпраця

між державними інституціями та громадськими організаціями створює сприятливі умови для розвитку освіти українською мовою в Румунії.

Окремий інтерес викликала тема практичної організації освітнього процесу у регіонах компактного проживання української громади. Педагоги з Марамурешу, Ботошан, Тіміша, Сучави, Арада та Сату-Маре представили сучасні методи викладання української мови, освітні проекти та культурні ініціативи, реалізовані у школах. Своїм досвідом поділилися інспекторка з української мови у Марамуреському повіті Аліна Гріжак, а також учителі Юліана Ватаманюк, Віолета Манзур, Делія Мартіняк, Ана Ганциг та Олександра Юрак.

Важливе місце під час вебінару було відведене освітнім ресурсам та навчальним матеріалам. Шкільна радниця Лариса Петрецька представила підручники, допоміжні видання та дитячі матеріали, які видає Союз українців Румунії. Особливу увагу учасників привернула діяльність дитячого журналу «Бджілка», який уже багато років сприяє популяризації української мови серед дітей.

Про стан і перспективи вивчення української мови у вищих навчальних закладах розповів професор-доцент Клузького університету імені Бабеша-Бояї Іван Гербіл, голова філії СУР у місті Клуж-Напока. Він наголосив на важливості розвитку університетських програм та наукових досліджень у галузі української філології й культури.

Учасники вебінару високо оцінили рівень представлених матеріалів та діяльність Союзу українців Румунії у сфері підтримки освіти українською мовою. Представники українських громад із різних країн підкреслили, що румунська модель є успішним прикладом збереження рідної мови, культурної спадщини та національної ідентичності в умовах діаспори.

Захід став важливою платформою для міжнародного обміну досвідом та підтвердив, що освіта рідною мовою залишається одним із найважливіших чинників збереження духовної єдності українців у світі.

www.uur.ro

Фестиваль українського мистецтва у Тімішоарі

(Закінчення. Початок на 9 стор.)

Окреме місце на виставці посіли роботи українських біженців, які привезли до Тімішоари вишиті бісером сорочки, рушники, народні

костюми, аксесуари та художні картини. Ці експонати стали не лише мистецькими творами, а й символом живого зв'язку з Батьківщиною та незламності українського духу.

Музична частина фестивалю перетворила захід на справжнє свято народної творчості. Глядачів щиро вітали вокальний гурт «Реметянка» з Малих Ремет під керівництвом Ани Грінь, інструментальний гурт під керівництвом Ніколети Грінь, а також колективи «Зоряниці» та «Золоті друзі» зі Штюки. Бурхливими оплесками публіка зустріла виступи представників української громади з-поза меж Румунії – Марини Веріндяну та її доньки Вероніки Шобей, а також Єлизавети Ковальової.

Попри несприятливу погоду, яка не дозволила провести захід просто неба на території Музею села, фестиваль відбувся у Будинку культури

українців у Тімішоарі, що перетворився на справжній простір української душі – з пісню, народним мистецтвом, родинним теплом і відчуттям єдності.

www.uur.ro

КУЛЬТУРНА МОНОГРАФІЯ СЕЛА ВЕРХНЯ РІВНА

(Продовження з попереднього числа)

Іван Федько – перший український новеліст у Румунії

Прозаїк Іван Федько народився 15 квітня 1938 року в селі Верхня Рівна у селянській родині. Рідний простір, що зберігав давні традиції та форми українського фольклору, згодом став одним із головних джерел натхнення майбутнього письменника.

Після закінчення початкової школи в рідному селі він навчався в Українській педагогічній школі в Сігету-Мармаціей, яку закінчив у 1956 році. Потім працював учителем у населених пунктах Мармароцини, поєднуючи педагогічну діяльність із культурними та літературними інтересами.

У 1957 році поступив на Філологічний факультет Бухарестського університету, спеціальність: українська мова і література – румунська мова і література, на заочну форму навчання.

У 1960 році одружився і мав двох доньок, яким дав імена квітів: Віолета (1961 р.) та Нарциса (1967 р.).

У 1962–1966 роках обіймав посаду директора-координатора в комуні Бирсана у долині річки Іза. Завдяки глибокому знанню румунської мови та літератури згодом був призначений викладачем у ліцеї №3 міста Сату Маре, де також виконував обов'язки заступника директора. В останні роки свого короткого життя працював методистом у Будинку вчителя Сату-Маре. Його педагогічна та літературна діяльність була трагічно перервана 13 вересня 1979 року, коли він помер у 41-річному віці від раптової хвороби. Похований у Сату-Маре (цвинтар на вулиці Родней).

Його літературна доля пов'язана з періодом становлення української культури в Румунії після Другої світової війни. Створення українського ліцею в Сігету-Мармаціей, поява української газети «Новий вік» у Бухаресті в 1949 році, а також розвиток бібліотек і видань українською мовою створили умови для формування нового покоління письменників. Іван Федько належав до перших авторів, які безпосередньо скористалися цим культурним середовищем.

Його літературний дебют відбувся у 1958 році в журналі «Новий вік», а в 1960 році він опублікував книгу «По новому шляху» – одну з перших індивідуальних прозових книжок в українській літературі Румунії. Вихід цієї книги став важливою подією, адже до того українська література в Румунії була майже виключно поетичною. З цієї книгою проза почала утверджуватися як окремий і зрілий жанр.

Збірка містить оповідання та новели, натхненні життям мармароського села, і відображає соціальні та моральні зміни періоду колективізації сільського господарства. Персонажі Федька – прості люди: селяни, робітники, колишні фронтовики, які намагаються знайти своє місце в новому світі. Автор показує зіткнення старого і нового, традиції та нових соціальних реалій.

З сучасної перспективи проза Івана Федька має і певні риси епохи: ідеологічну схематичність, лінійність оповіді та недостатню психологічну глибину персонажів. Проте його

твори вражають автентичністю мови, використанням виразності української мови та талантом оповідача.

Після дебютної книги Іван Федько видав збірку «Новели», а в 1980 році посмертно вийшла книга «Обірваний політ». Вона узагальнює його художній світ і підтверджує зрілість його письма. Перед смертю письменник готував нову збірку оповідань.

Сутність творчості Івана Федька полягає у вираженні глибокого соціально-екзистенційного виміру. Як прозаїк північномармароського духовного простору, він висвітлює драму простої людини, страждання інтелігента та внутрішні потрясіння громади, змушеної пережити війну і радикальні зміни ХХ століття. Його література несе послання солідарності, гідності та віри в моральні цінності.

Завдяки чіткості епічної побудови, автентичності мови та силі відтворення сільського мармароського світу Іван Федько залишається однією з фундаментальних постатей української літератури Румунії і, безперечно, першим великим новелістом українського простору в Румунії.

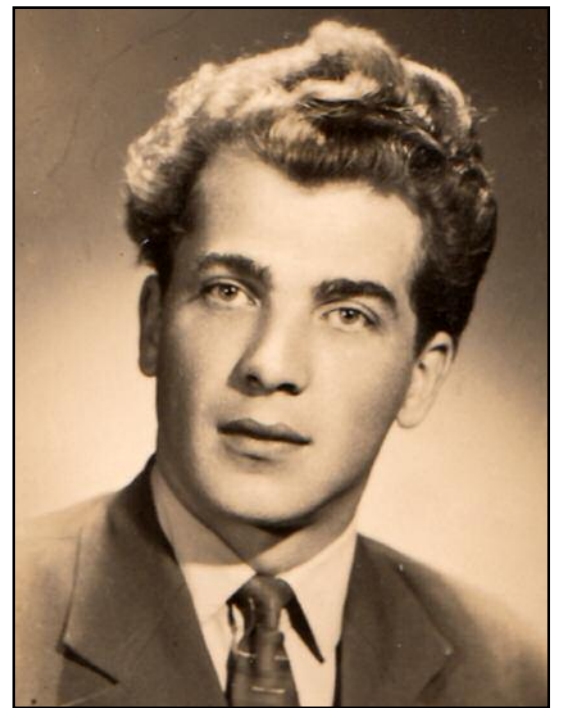
Відомий український письменник й літературознавець Румунії Степан Ткачук у своїй збірці літературно-критичних есе та нарисів «Слово про побратимів» написав про Івана Федька наступне:

«Писати про Івана Федька як про людину і письменника було нелегко ні тоді, коли він ходив по землі, а з мріями мандрував таємними стежками поезії, ні тепер, коли жорстока доля перерізала нитку його життя, залишивши його назавжди в'язнем потойбічного світу. І це тому, що Іван Федько був чесною людиною і талановитим письменником, а коли йдеться про чесність і талант, іноді високі й хвилюючі слова не вражають.

Ми познайомилися у 1950 році, коли я вступив до українського ліцею, а він – до української педагогічної школи в Сігеті. І це знайомство склалося природно, як це зазвичай буває між учнями, але поезія об'єднала нас на все життя. Цю дружбу підтримував учитель і поет Денис Онишук, який, так би мовити, відкрив нам перші дороги до світу літератури.

Пам'ятаю... Пам'ятаю, ніби це було вчора, хоча минуло вже понад чверть століття, Івана Федька – красивого юнака, високого і міцної статури. Він завжди мав щось сказати, але лише по-своєму, так, як диктувала йому совість, а його совість не знала лицемірства. У ті золоті роки юності багато з нас захоплювалися поезією, але час показав, що Іван Федько приділив більше уваги прозі і згодом залишився їй вірним.

Часто Денис Онишук водив Івана Федька і мене, як справжній батько своїх синів, околицями мальовничого міста. Ми втрьох піднімалися на пагорб Солован, і там Денис Онишук розповідав нам про Шевченка, Лесю Українку та Франка, навчав нас законів поезиї, виправляв наші перші літературні спроби і рекомендував книги зі своєї бібліотеки. А Іван Федько завжди уважно слухав, любив усе записувати, ставив запитання і, навіть якщо відповіді могли бути переконливішими, було видно по блиску очей, по тремтінню губ і по зведених бровах, що він не завжди погоджувався з почутим і не вагався заперечити, коли вважав це потрібним.

Навесні 1952 року до нашого міста приїхав поет Андрій Малишко. У святковій залі була організована літературна зустріч, у якій брав участь і сам Малишко. Серед тих, хто читав свої вірші, найбільший успіх мав Іван Федько. Наприкінці вечора Малишко обійняв і поцілував молодого автора.

Далі наші життєві й творчі дороги розійшлися. Доля не завжди зустрічала нас хлібом-сіллю, хоча наші кроки проходили тією самою країною, а шлях освітлювало те саме сонце.

У вічність Іван Федько пішов своїм шляхом. Його життя було позначене нездійсненими надіями, але він ніколи не розлучався зі своїм вірним пером, хоча й не надто дбав про те, щоб його твори побачили світ, адже для нього письмо було своєрідним ритуалом. Він належав до тієї рідкісної плеяди письменників, які пишуть багато, але друкують мало, для яких вимогливість до себе і повага до слова є життєвим кредо.

У вірі років наші дороги не раз сходилися і розходилися, і на кожному перехресті Іван Федько дарував мені свою негасиму любов до слова і до народу, з якого він вийшов. Саме тому він надавав великого значення мові, особливо художньому слову, зважаючи кожне слово на найчутливіших терезах своєї совісті. Володіючи таємницею простого слова, він вважав, що воно здатне підносити людину.

Доля не була надто щедрою до Івана Федька, хоча й обдарувала його талантом. Його твори залишилися для нас і для майбутніх поколінь як ранкові зорі рідної мови, як незавершені симфонія думки і сміливості.

Іван Федько не помер, бо обранці муз ніколи не складають рук на грудях, не заплющують повік, а стають аргонавтами потойбічного світу і мандрують морями самотності й тиші, доки не знайдуть золоте руно, щоб виткати на ткацьких верстатах вічності святкові шати для сирітських спогадів своєї земної мандрівки і літературної пригоди.

Тому над їхніми могилами час скам'янів, а вітри витесують його в пам'ятник безсмертя і у відкриту Книгу Життя, на сторінках якої роки золотими літерами напишуть усе те, що доля їм заборонила написати. І кожен прийдешній рік матиме що сказати про письменника і людину Івана Федька.

(Продовження на 13 стор.)

Український театр у Бухаресті представляє виставу «Бухарест – Чульніца»

Театр – це значно більше, ніж мистецтво чи форма розваги. Це простір живих емоцій, внутрішніх переживань і віддзеркалення суспільства.

Саме театр здатний наблизити людину до справжніх почуттів, адже в театральній залі глядач не просто спостерігає за подіями на сцені, а проживає їх разом із героями – їхню радість, біль, любов, самотність чи драму. Цей безпосередній зв'язок між актором і публікою надає театру особливої сили, яку не може повністю замінити жоден екран.

Водночас театр виконує важливу культурну й виховну місію, особливо для молодого покоління. Через вистави глядачі відкривають для себе складність людської природи, моральні конфлікти, історію та реалії життя. Театр розвиває чутливість, уяву та емпатію, спонукає до роздумів і допомагає глибше зрозуміти світ та людей навколо. Водночас він зберігає живу культуру народу, мову, літературу, традиції та духовні цінності. Театр вчить мислити, ставити запитання й дивитися на реальність з різних перспектив. Саме тому в сучасному світі, де дедалі більше домінують технології та поспіх, театр залишається місцем справжнього людського спілкування, щирих емоцій і духовного осмислення.

Театральна вистава «Бухарест – Чульніца» Укра-

їнського національного театру ім. Івана Франка, що діє при Бухарестській філії Союзу українців Румунії є, по суті, one-man show, написаним і поставленим Міхаєм Гафією Трайстою за моти-

вами знаменитого роману «Москва-Петушки» письменника Бенедикта Єрофєєва. Ця постановка є значно більшою, ніж проста сценічна адаптація, – це справжній урок життя, побудований на чутливості, драматизмі та тонкому, якісному гуморі.

У центрі вистави – трагедія людини, яка потрапила в пастку алкоголю. Головний меседж постановки чіткий і глибокий: алкоголь убиває, але перед тим, як знищити людину фізично, він

змушує її пережити усі страждання та приниження життя. Головний герой стає образом людини, загубленої між прозорінням і саморуйнуванням, між бажанням урятуватися та нездатністю втекти від власних слабкостей.

Попри трагічну основу, постановка наповнена якісним, інтелектуальним і водночас гірким гумором. Глядач сміється, але за кожною іронічною реплікою відчувається драматизм і суворая правда життя. Саме це поєднання трагедії та комізму надає виставі особливої художньої сили та емоційної правдивості.

«Бухарест – Чульніца» – це історія про людську крихітність, самотність, ілюзії та моральне падіння, але водночас і про суспільство, яке часто байдуже спостерігає за чужою трагедією. Завдяки сильній акторській грі, емоційній напрузі та особливому сценічному ритму вистава встановлює глибокий зв'язок із публікою та перетворює театральний вечір на простір для роздумів і внутрішнього переживання.

Особливого емоційного звучання постановці додають три пісні у виконанні Марії Ліси Йонеску – солістки відомого рок-гурту Schimbul 3. Ці мелодії органічно доповнюють драматичну атмосферу та посилюють емоційний вплив на глядача.

Від прем'єри на фестивалі ProEtnica у серпні 2025 року вистава вже була представлена в Бухаресті, а також у Тульчанській, Галацькій, Карансебеській і Тіміській філіях Союзу українців Румунії, щоразу викликаючи щирий інтерес і сильний емоційний відгук у публіки.

Степан ТРАЙСТА

КУЛЬТУРНА МОНОГРАФІЯ СЕЛА ВЕРХНЯ РІВНА

(Закінчення. Продовження з 11 стор.)

Нехай земля йому буде легкою, а світла пам'ять про нього назавжди залишиться незгасною зіркою в сузір'ї української літератури Румунії і невинною піснею марамороського рідного краю.

Іван Федько був активним учасником культурного життя Сату Маре, друкувався на сторінках місцевих видань, а також в антологіях письменників Сату Маре. Його твори Коротка історія та Дитяче серце в перекладі Євгена Мигайчука увійшли до антології Subiect pentru o năvelă – prozatori ucraïneni din România (Сюжет для новели – українські прозаїки Румунії), яка вийшла друком 1982 року.

Союз українців Румунії у 2019 році опублікував два томи творів Івана Федька, а у 2025 році письменник Михайло Гафія Трайста переклав румунською мовою оповідання Маленький герой, Микола, Незабутня ніч, Коротке оповідання та Сповідь. Ці оповідання були опубліковані у двомовному виданні Маленький герой та інші оповідання, що вийшло у видавництві Limes у місті Клуж Напока, за підтримки Сату-Марського повітового центру збереження та популяризації традиційної культури та Сату-Марської повітової ради.

Твори:

- По новому шляху, Бухарест, 1960;
- Новели, Kriterion, Бухарест, 1977;
- Обірваний політ, Kriterion, Бухарест, 1980;
- Твори, том I, видавництво RCR Editorial, Бухарест, 2019;
- Твори, том II, видавництво RCR Editorial, Бухарест, 2019;
- Маленький герой та інші оповідання (двомовне видання – румунською та українською мовами), видавництво Limes, 2025.

(Далі буде)

Степан та Михайло ТРАЙСТИ

У КЛУЖІ ВШАНУВАЛИ ЛІТЕРАТУРНУ СПАДЩИНУ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

(Закінчення. Продовження з 10 стор.)

«Мені дуже приємно, що мої твори були відзначені на цьому конкурсі вже 3 роки поспіль. ...Я хочу зачитати оповідання під назвою «Продавець війни», яке у 2024 році стало дипломантом цього конкурсу», – додав він у продовженні. Його робота у форматі п'єси, жанр соціальна фантастика, у загальну тему війни в Україні, влітає не менш актуальні проблеми: загроза загальної світової війни, зрадництво і продажність представників влади, панування корпорацій, страх перед їх поголовним наглядом та контролем тощо. Цю цікаву, невеличку роботу можна і варто знайти у повному обсязі на сторінках журналу «Наш голос» за 2025 рік, що виходить під егідою СУР, та перечитати.

Вокальний ансамбль «Мальви» в музикальному супроводі баяніста Володимира Албула на завершення виступили з новою ліричною програмою. До неї увійшли уривки віршів, патріотичні та народні пісні: «Україно», «Гуцулко Ксеню», «Цвіте терен», «Пісня на добро». Членкині гурту та баяніст також виконали ряд пісень соло. Прозвучала народна пісня «Верше» у виконанні пані Надії Книш, «Ой ходить сон» заспівала пані Наталя Малашук, а художній керівник Світлана Смирнова виконала пісню «Дощик». Виступ гурту суттєво відрізнявся тематикою та настроєм від творів Стефаніка. Але як і у великого новеліста-імпресіоніста, у центрі уваги залишаються сильні почуття та потужні емоції, що народжуються у нас – глядачів і читачів. Вони здатні вразити, може навіть в чомусь змінити нас, змінюючи таким чином потрошку й увесь світ.

◆ С Ж О Р І Ж Ж А Д Л Я Д І Ж Е Й ◆

З МІЖНАРОДНИМ ДНЕМ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ ТА ПОЧАТКОМ ЛІТНІХ КАНІКУЛ!

ДОРОГІ НАШІ ХЛОПЧИКИ Й ДІВЧАТКА, ЛЮБІ СИНОЧКИ ТА ДОНЕЧКИ! ЩИРО ВІТАЄМО ВАС ІЗ МІЖНАРОДНИМ ДНЕМ ЗАХИСТУ ДІТЕЙ – СВЯТОМ РАДОСТІ, НАДІЇ ТА ЩАСЛИВОГО ДИТИНСТВА! БАЖАЄМО ВАМ БЕЗТУРБОТНИХ ЛІТНІХ КАНІКУЛ, ЯСКРАВИХ ВРАЖЕНЬ, ВЕСЕЛИХ ПРИГОД, ВІРНИХ ДРУЗІВ І ЗДІЙСНЕННЯ НАЙЗАПОВІТНІШИХ МРІЙ!

НЕХАЙ ГОСПОДЬ ОБЕРІГАЄ ВСІХ ДІТЕЙ СВІТУ ВІД ВІЙНИ, ГОЛОДУ, СПРАГИ, ХОЛОДУ, САМОТНОСТІ ТА НЕСТАЧІ ЛЮБОВІ! НЕХАЙ КОЖНА ДИТИНА ЗРОСТАЄ В МИРІ, ТУРБОТІ ТА РОДИННОМУ ТЕПЛІ! А ВСІМ ДОРОСЛИМ, ЯКІ ЗБЕРЕГЛИ У СВОЇХ СЕРЦЯХ ЧАСТИНКУ ДИТИНСТВА, БАЖАЄМО ЩАСТЯ, РАДОСТІ ТА ГОРДОСТІ ЗА СВОЇХ ДІТЕЙ І ОНУКІВ!

Цікаві факти про життя дітей у всьому світі

– В Японії до дітей дошкільного віку взагалі ставляться, як до маленьких божеств. Діти взагалі не знають слова "ні" – їм дозволяється буквально усе. У Тибеті існує традиційна система виховання, згідно з якою до 5-ти років до дитини треба ставитися, "як до царя", з 5 до 10 років – "як до раба", а після 10 – на ти, "як до рівного". Також в Японії діти сплять із батьками, аби їм не снилися кошмари.

– У Китаї хлопчиків і дівчаток виховують майже однаково – тому більшість китайських чоловіків вміють готувати та виконувати усю хатню роботу.

– У Бельгії діти починають навчатися з 3-х років.

– У США дитина, яку відлупцювали батьки, має право негайно викликати поліцію.

– В Ірландії не існує дитячих будинків – всіх сиріт обов'язково забирають у прийомні родини. Трепетно відносяться до дітей: якщо дитина щось зробила, то батьки найперше поцікавляються, чи не злякалася вона.

– В Австрії щороку на купівлю

дитячих іграшок витрачають найбільше грошей, ніж у будь-якій іншій європейській країні.

– У Нідерландах дітиносять до школи лише сніданки, бо все необхідне для навчання їм дають на уроці.

– В Європі існують стандарти для дитячих іграшок. Наприклад, голова плюшового ведмедика має витримувати тиск не менше, ніж 10 кг, аби запобігти її відривання.

– Найдовше святкування Дня захисту дітей триває на Сейшельських островах – острів'яни святкують його протягом місяця.

Наталка ПОКЛАД

ЧЕРВЕНЬ

Одягнувши брилик свій,
ходить червень-чародій,
не спочине ні на мить –
ягідки нам червонить:
вишеньки-черешеньки
і смачні сунички,
запашні шовковички
та ще й полунички...

Максим РИЛЬСЬКИЙ

ЛІТО

Бджілки золотисті
В квітах літають,
Роси перлисті
З трав опадають.
З золота зіткане
Сяєво ллється,
Ліс в нім купається,
Листя сміється.
В квітах барвистих
Дівчина сяє,
В оченках чистих
Сонечко грає.
З тих оченяток
Сяєво ллється.
Дівчина літом
Веселим зветься.

Олена ПОЛЯНСЬКА

Лічилка
В небо синє
По драбинці
Сходить сонце
У хмаринці.
Сонце сяє,
Літом пахне,
За собою дощик
Тягне.
Каже дощику:
– Не злись,
Я ховаюсь,
Ти жмуриш!

Притча про Щастя

Одного разу три брати побачили Щастя, що сидить в ямі.

Один з братів підійшов до ями і попросив у Щастя грошей. Щастя обдарувало його грошима, і він пішов щасливий.

Інший брат попросив красиву жінку. Тут же отримав і втік разом з нею у нестямі від щастя.

Третій брат нахилився над ямою. – Що тобі потрібно? – запитало Щастя. – А тобі що потрібно? – запитав брат. – Витягни мене звідси, – попросило Щастя. Брат простягнув руку, витягнув Щастя з ями, повернувся і пішов геть. А Щастя за ним побігло.

Чому кропива жалить

(українська народна казка)

Було це так давно, що вже й не згадати, коли саме. Росла край битого шляху дуже м'яка, зелена трава. Була вона такою лагідною і доброю, що кожному живому створінню раділа. Своїм широким листям вона вкривала мурашок від пекучого сонця, а в холодний дощ ставала надійною парасолькою для дрібних жучків.

Та ніхто тієї доброти не цінував і дякувати не поспішав. Їде дорогою важкий віз – колесами по зеленій траві проїдеться, стебла поламає. Їде череда – корови й вівці її нещадно топчуть, копита в сиру землю вминають. Пройде байдужий чоловік – важким чоботом наступить, ще й палицею по листі хлосне. Плаче бідна трава, до землі тулиться, а тільки-но трохи сили набере і знову підніметься – як її знов додолу гнуть.

Якось літнього ранку сіла на понівечене стебельце золотиста бджола. Склала прозорі крильця, щоб перепочити, а трава їй гірко жаліється:

– Сестрице-бджілко, чому ж світ

такий несправедливий? Я всім лише добро роблю, нікого не ображаю, а мене кожен топче, ніби я гірша за дорожню пилюку.

Похитала головою мудра бджола та й каже:

– Ох, зелено сестро... Беззахисна доброта в цьому світі часто за слабкість вважається. Я теж найсолодший мед ношу, але якби не вміла себе захистити,

то мої вулики давно б розорили. Треба й тобі свою зброю мати.

Бджола тихенько задзижчала, торкнулася своїм жалом до її зелених листочків і подарувала траві частинку своєї сили. Тієї ж миті м'яке листя вкрилося дрібними, непомітними для ока пекучими ворсинками.

Наступного дня йшов тим самим шляхом якийсь небайливий парубок. Хотів було він звично

зелену траву прим'яти та рукою зірвати, аж раптом як відсмикне долоню! Пече, наче гарячим вугіллям обпекло, ще й червоні пухирці на шкірі виступили.

– Ой, лихо! – скрикнув він, дмухаючи на пальці, і обійшов зелений куш дорогою.

Відтоді цю траву люди кропивою прозвали і почали ставитися до неї з повагою. І хоч залишилася вона корисною та цілющою, та більше нікому не дозволяє себе кривдити. Бо навіть найщиріша доброта повинна вміти за себе постояти, щоб її не затоптали в багнюку.

ЛЕГЕНДА ПРО ЧЕРВЕНЬ І ПЕРШУ ЧЕРЕШНЮ

Колись давно, ще тоді, коли люди розмовляли з лісами, а води пам'ятали імена тих, хто приходив до них, місяця червня не існувало. Між весною і літом був лише короткий і холодний час – мов сіра кладка, через яку птахи поспішно перелітали.

У селі біля підніжжя гір жила дівчина на ім'я Оленка. Була вона бідною, але мала такий гарний голос, що навіть джерела ніби сповільнювали свій біг, коли вона співала. Її мати була хвора, а єдиною радістю в їхньому дворі була молода черешня, що росла біля вікна.

Щоранку Оленка поливала деревце й говорила до нього, мов до брата: – Рости великим і роди солодкі плоди, бо мама не куштувала фруктів від минулого року.

Та той рік був тяжким. Холодні вітри не хотіли відступати, а дерева відмовлялися цвісти. Люди казали, що стара Зима сховалася в горах і прокляла землю.

Однієї ночі Оленці приснився хлопець, вдягнений у зелене й біле, з волоссям, повним квітів.

– Я Червень, – сказав він. – Я не можу прийти у світ, доки хтось не принесе жертву щирої доброти.

Наступного дня дівчина взяла свій єдиний хліб і віддала його старенькій голодній жінці, яку зустріла край дороги. Увечері, хоч у хаті було холодно й на столі порожньо, черешня у дворі раптом зацвіла. Не білими квітами, а тисячами червонуватих вогників, мов маленькі зорі.

А вранці на гілках висіли перші черешні, які будь-коли бачив світ.

Мати Оленки з'їла одну – і щоки її знову налилися барвою. Люди із села теж скуштували плодів, а з кісточок, що впали на землю, вирости нові черешні.

Тоді холод відступив у гори, а хлопець зі сну зійшов на поля. Де ступала його нога – зеленіла трава, співали птахи й рили дерева.

Відтоді люди назвали той час червнем – місяцем, у якому доброта розцвітає, а черешні нагадують, що солодкий плід приходить після терпіння й холоду.

І старі люди й нині кажуть: якщо з'їсти першу червневу черешню з чистим серцем і не кинути кісточку у вогонь, літо буде світлим, а дім – захищеним від нещастя.

Степан ТРАЙСТА

Українськомовна освіта в Сучавському повіті: нові підходи та професійний розвиток

Учетвер, 28 травня 2026 року, вчителі української мови та літератури як рідної мови Сучавського повіту взяли участь у засіданні методичного об'єднання, яке відбулося в Верхньо-Бродинському структурному підрозділі Гімназійної школи імені Іона Афлорі громади Извоаре-Сучевей. Заклад очолює директорка Кризантема Александр. Захід відбувся за участю Іллі Саучука, шкільного інспектора з питань освіти українською мовою Сучавського повітового шкільного інспекторату.

Тему відкритого уроку «Весна – пора відродження природи» представила вчителька Джета Добранскі. Під час заняття вона гармонійно поєднала такі традиційні методи навчання як пояснення, бесіду та вправи, із сучасними інтерактивними прийомами, такими як асоціативний куш, мозковий штурм та розв'язування кросворду, створивши цікавий та ефективний освітній процес. Особливим етапом уроку стала практична діяльність учнів, об'єднаних у групи. Вони виготовили макет весняного пейзажу, який творчо відобразив та узагальнив навчальний матеріал, опрацьований під час заняття.

У рамках засідання методичного об'єднання вчителька Юліана Зебреньок представила доповідь на тему «Розвиток творчості на уроках української мови шляхом упровадження міжпредметного та трансдисциплінарного підходів», наголосивши на важливості інтеграції різних навчальних дисциплін і сучасних педагогічних стратегій у процесі формування особистості учнів.

Приємною несподіванкою дня став художній виступ, підготовлений учнями 4-го класу під керівництвом учительки Джети Добранскі. До програми увійшли театралізована сценка «Вечорниці в селі Бродина», місцеві народні пісні та гуцульські танці, що стали справжньою подорожжю у світ культурних цінностей і традицій української громади краю.

Уся діяльність була високо оцінена учасниками. Схвальні відгуки висловили керівниця методичного об'єднання Антонета Крайничук, методистки Делія Мартіняк і Діана Фрасенюк, Константіна Бурсук, а також шкільний інспектор Ілля Саучук і директорка закладу Кризантема Александр. Вони також підкреслили важливу роль конкурсів, які організовує та підтримує Союз українців Румунії, зазначивши, що вони є чудовою можливістю для учнів продемонструвати свої знання, таланти та творчі здібності. Адже такі заходи створюють важливий простір для самореалізації та популяризації мовних, культурних і національних цінностей української громади, стимулюючи інтерес школярів до вивчення рідної мови й збереження традицій.

Союз українців Румунії постійно підтримує освітній процес шляхом видання та поширення робочих зошитів, навчально-методичних посібників і фахової методичної літератури для учнів та педагогів. Ці матеріали є важливим ресурсом для вдосконалення освітнього процесу, сприяють урізноманітненню педагогічних практик і підвищенню навчальних досягнень учнів.

Також було відзначено постійну підтримку українськомовної освіти з боку голови Союзу українців Румунії, депутата Миколи-Мирослава Петрецького. Завдяки ініційованим ним поправкам до Закону «Про державний бюджет Румунії на 2026 рік» було виділено 40 000 леїв на реконструкцію та модернізацію Верхньо-Бродинської школи, а також 30 000 леїв на оснащення кабінету української мови та літератури в Сіретському технічному коледжі ім. Лацку Воде. Ці інвестиції сприяють поліпшенню умов навчання та підтримці освітнього процесу для учнів, які вивчають українську мову як рідну, і є конкретним внеском у збереження та популяризацію мовної й культурної ідентичності української громади.

Урок, проведений Джетою Добранскі, учителькою вищої кваліфікаційної категорії, став справжнім зразком передового педагогічного досвіду та цінною можливістю для професійного розвитку всіх присутніх педагогів. Захід ще раз підтвердив важливу роль методичних об'єднань у підвищенні якості освітнього процесу, зміцненні співпраці між учителями та використанні місцевих культурних традицій у навчально-виховній роботі.

Засідання методичного об'єднання (педагогічний кружок) залишається однією з найважливіших форм безперервного професійного розвитку педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти. Воно створює належні умови для обміну досвідом, поширення передового педагогічного досвіду, ознайомлення із сучасними методиками навчання та вдосконалення професійних компетентностей учителів, сприяючи постійному підвищенню якості освітньої діяльності.

Делія МАРТІНЯК

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – **Василь КАПТАРУ**

Іван КОВАЧ

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.